

Wie vliegen in z'n meest pure vorm nastreeft, gaat deltavliegen. Dichter bij de vogels kun je letterlijk en figuurlijk niet komen. Hangend aan een ranke vleugel een hete zomermiddag cirkelend doorbrengen: een heerlijke ervaring voor de piloot en een prachtig gezicht voor de toeschouwer op de grond. Heel wat eleganter in elk geval dan die parapenters, die erbij zitten of ze hun behoefte aan het doen zijn, en aan de touwtjes trekken of ze de luxaflex van hun doorzonwoning bedienen...

Een Nederlandse instructeur op de wereldberoemde Wallaby Ranch in Florida USA

Nee, deltavliegen is het echte werk. Lef is er overigens wel voor nodig om hoog in de bergen met zo'n ding op je rug een wrakke houten vlinder af te rennen. Dat is niet ieders keuze. Wie daarvoor terugschrikt kan terecht op de Wallaby-ranch, in het vlakke Centraal-Florida. Daar wordt de sport onder Nederlandse begeleiding beoefend en geïnstrueerd. Ja, zelfs met een licht Twents accent...

Bart Weghorst, geboren en getogen in Almelo, woont met zijn Amerikaanse vriendin in een stacaravan op het vliegterrein van de Wallaby Ranch. Een immense grasvlakte, omzoomd met bomen, in de buurt van Orlando. Centraal op de Ranch staan een paar gebouwtjes, maar de leegte overheerst, om alle ruimte te geven aan de startende en landende delta's.

Bart doet zijn verhaal na een lange dag van instructie, met in de hand een Hollands pilsje, aan de rand van het kleine zwembad van de ranch. "Ik ben hier in 2000 als instructeur gekomen. In het begin heb ik de lesmethode met Malcolm moeten oplijnen, de baas hier, maar nu draai ik al een jaartje heel lekker mee." Hoe werkt het vliegen op de ranch? "We starten hier achter zogeheten Dragonfly's. Dat zijn door de Australische deltawing-fabrikant Moyes ontwikkelde sleeptoeuwtjes met een Rotax motor en een zesbladige pusherprop. Krachtige, trage vliegtuigen met een extreem lage stalspeed

De Moyes Dragonfly en de reden van zijn bestaan: de zeilvlieger.

van 22 knopen, ideaal voor dit werk. We hebben er inmiddels vier van, dus op drukke dagen kunnen we tientallen delta's per uur de lucht in slepen."

Starten en hangen

Het sleepbedrijf blijkt een geroutineerde operatie. Logisch ook: Amerikanen maken het zichzelf graag makkelijk. Niks meelopen; er wordt relaxed op zogeheten dolly's gestart. Een soort overmaats driewielig boodschappenwagentje, waar de deltavlieger, inclusief piloot, los op gelegd wordt. Zodra het sleepvliegtuig vaart maakt verheft de delta zich gemoedelijk. "Slap hangen en dom kijken", is daarna de taak van piloot, zoals de Nederlandse zeilvlieg-goeroe Ralph van de Ent het vanouds verwoordt. Niet teveel willen doen. Het is alleen maar zaak om met kleine stuurbewegingen (lees: gewichtsverplaatsingen) de delta te corrigeren. De eerste vijfhonderd voet wil de delta nog wel eens wat bokken, maar daarna wordt het snel rustiger. Langzaam cirkelend bereikt de sleep de afgesproken hoogte van 1.500 of 2.500 voet. Doorgaans schuift het sleepvliegtuig de delta daarna midden in een thermiekbel en kan de pret beginnen. Het loskoppelen geeft even een schrikmoment, met een ferme tik schiet de kabel los en je hangt vrij in de ruimte. Nu is echt elk contact met de wereld beneden verbroken. Beneden je zie je de Dragonfly in een soort kamikaze-duk naar de ranch terugvallen. Hangt de cursist eenmaal hoog boven, dan

Instructeur Bart Weghorst.

Drukke dagen.

duikt de piloot met de Vne (de nimmer te overschrijden snelheid) op de klok namelijk weer naar de grond, om een nieuwe vlieger op te halen. De piloten zijn zo ervaren, dat ze het toestel vlak voor de volgende cursist kunnen neerzetten, zonder hun gashendel nog aan te raken.

Het kost zelfs de beginnende solist niet veel moeite om twintig minuten boven het spectaculaire landschap te blijven hangen. En dat is een rijke ervaring: op heldere dagen zijn in het westen de contouren van de grote stad Tampa te zien en in het oosten de moerassen rondom Cape Canaveral. In je eentje hier grote 360's draaien is een verbijsterende belevenis. Dat hebben trouwens meer levende wezens ontdekt: de in Florida overal aanwezige gigantische gieren draaien keurig hun rondjes méé!

Jones

Oprichter Malcolm Jones beoefent de techniek van het 'management by walking around'. Hij sloft blootsvoets over het terrein en maakt overal een praatje. Hij begon de ranch in 1992, na een paar jaar voor Disneyworld een soort luchtshow georganiseerd te hebben. Hij bleef letterlijk in centraal-Florida hangen en richtte er de Wallaby Ranch op, nu de grootste vliegplek in z'n soort in de USA. Malcolm geeft een tour in een golfkarretje over het veld. Is de deltavliegersport in Nederland nogal een kleinschalige aangelegenheid, hier in Amerika wordt natuurlijk weer flink uitgekapt: tientallen delta's liggen in het gras, naast golfcarts, titanium mountainbikes en de nodige 4WD's op de parkeerplaats. Redelijke luxe allemaal, maar toch hangt er een relaxte sfeer. Deltavliegen is ook een beetje intellectuele aangelegen-

heid in Amerika. Veel it-mensen, universitair docenten, dat soort. Altijd liggen er wel een paar cursisten op schommelbanken in de schaduw, genoeglijk babbelend de ontwikkelingen af te wachten. Soms zelfs letterlijk: de ervaren vliegers gaan bij weinig thermische 'ontwikkeling' de lucht niet in. Dan blijven ze liever soezen in de zon, slaan ze een golfbal over het uitgestrekte terrein, spelen ze met een radiografisch vliegtuigje, of met portable computer. Een heerlijk ledig leven, daar op de Wallaby Ranch.

Visie

Malcolm geeft zijn visie op de Wallaby: "Op mijn veld staat de deltavlieger voorop. Andere vormen van luchtvaart zijn welkom, maar de delta gaat voor. Daar draait het hier om. De populariteit van Wallaby hebben we te danken aan de perfecte

FLYING IN THE USA

Moyes Dragonfly

De Australische fabrikant Moyes is een pionier op het gebied van het zeilvliegen en levert naast een scala aan hoogwaardige delta's ook het DragonFly sleepvliegtuig, de standaard in deze sport.

Spanwijdte:	10,2 m
Vleugeloppervlak:	15,3 m ²
VNE:	66 knots
Vcruise:	40 kts
Stallspeed bij MTOW:	22 kts
Startlengte:	60 m (195 ft)
MTOW:	450 kg

Eenpersoons microlight sleep- en observatievliegtuig
 Buizenframe, bespannen draagvlakken
 Uitgerust met Rotax 582 (65 pk), Hirth 3701 (100 pk), of BMW R1100S (motorfietsmotor met reductiekast)
 Safetyparachute in container voor de vleugel
 Prijs: € 31.800.
 Meerprijs voor de Hirth 3701 of de BMW R1100S: € 2.500
 Ook als tweezitsversie verkrijgbaar

Voor meer informatie: www.dragonfly-germany.de

Opperste concentratie voor de start.

omstandigheden hier in Centraal-Florida. Twee aanlandige winden ontmoeten elkaar hier boven de 'Florida Ridge' en die spuiten op thermische dagen recht omhoog. Deltavliegen gebeurt doorgaans in bergachtige streken, maar die prachtige thermiekbellen hier maken het mogelijk om zonder van een berg te springen toch enorme hoogten te bereiken. De wolkenbasis wordt hier vele dagen per jaar gemakkelijk gehaald. Geen wonder dat we jaarlijks ook de nodige evenementen, wedstrijden en recordpogingen hebben. Wallaby is in alle bescheidenheid een van de belangrijkste centra van de sport in de USA geworden."

Zelfs blinden en invaliden

Het opslepen van delta's heeft grote voordelen. Er kan makkelijk gestart worden met instructeur, waardoor je soms wel een half uur achtereen 'begeleid' vliegt. In Europa moet de benodigde vliegtijd

doorgaans in vluchtjes van hooguit een minuut worden opgebouwd. Wie wel eens op een beginnershelling een zware deltavlieger telkens maar weer omhoog heeft gesjouwd zal dit als muziek in de oren klinken. Want voordat je van de instructeur in Frankrijk de berg af mag, heb je jezelf welhaast een hernia gesjouwd op een helling in het Sauerland of de Ardennen. Geen wonder dat de deltavliegsport vanouds veel enthousiaste beginners telt, maar veel minder volhouders. Zeker in deze gemakzuchtige tijd. Lieren is ook een prima methode en wordt in Nederland onder andere op het deltaveld van Nieuwvliet bij Breskens beoefend. Maar eerlijk is eerlijk: een delta leren vliegen achter zo'n Dragonfly, is wel het meest comfortabel. Goedkoop is het niet: voor je solo bent, heb je aan instructie, huur en slepen toch wel een slordige 800 dollar uitgegeven. Maar sneller en comfortabeler is de sport moeilijk te meesteren.

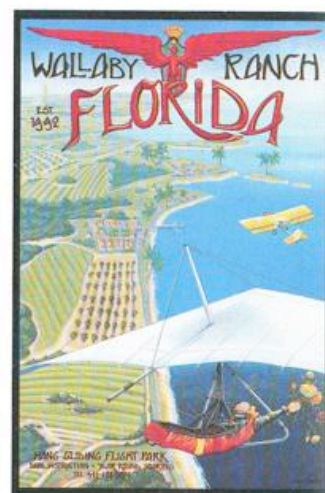
Ter afkoeling na het vliegen.

Het comfort strekt zich zelfs uit over de landing. Malcolm is er een voorstander van om op de wielen te landen. "In Europa willen jullie per se staand landen. Mooi om indruk te maken op de meisjes, maar het blijft riskant. Zelfs bij ervaren vliegers doen zich vaak nog lichte blessures voor, omdat de mensen bij het landen de situatie of de wind niet iets verkeerd inschatten en een half metertje te hoog afvangen. Een enkel is dan gauw verzwikt. Land je op de wielen, dan kan dat niet gebeuren. En op onze duizend vierkante meter hier heb je alle gelegenheid om rustig uit te rollen. Landen 'op de voeten' moet je natuurlijk wel leren, maar ik zie het als een noodprocedure, voor als je moet landen in moeilijk terrein."

Duidelijke taal. En de resultaten zijn er ook naar: Wallaby heeft een perfect veiligheidsprofiel. Nauwelijks ongelukken, op een domme Duitser in 2000 na. Die vergat het belangrijkste onderdeel in zijn vlieger te bevestigen, en deze klapte een halve minuut na de start volledig in elkaar. Geen redden aan. Maar voor de rest alleen maar goed nieuws: ooit ging zelfs al eens een dertienjarige jongen solo, maar ook een 74-jarige en zelfs een aantal invaliden. Een regelmatige gast uit de buurt, slachtoffer van een motorongeluk, wordt vanuit de rolstoel onder zijn deltavlieger gehangen om in z'n eentje naar twee kilometer hoog te thermieken!

Cursisten

Bart Weghorst verklaart de dagelijkse gang van zaken. "Omdat de

lucht hier overdag al snel extreem thermisch wordt, en dus onrustig, doen we de instructie eigenlijk alleen maar 's morgens heel vroeg en in de namiddag. Zo tussen zonsopgang en tien uur, en vanaf vijf uur tot zonsondergang. Veel cursisten combineren de opleiding dan ook met een normale vakantie in Florida. 's Morgens twee starts maken met een instructeur, een bezoek brengen aan Disney of Canaveral overdag, en tegen een uur of vijf weer terugkomen om nog een startje te maken. Na een start of twintig is een beetje normale leerling wel solo. Dan kan er steeds meer op het midden van de dag gevlogen worden, in overleg met mij of met Malcolm. Dan zijn echt lange vluchten mogelijk. Om drie uur 's middags komt iedereen trouwens sowieso omlaag, want wie een half uurtje te laat komt mist de heerlijke warme lunches die hier geserveerd worden. En dan moet je vier kilometer rijden naar de McDonalds."

Voor meer informatie: www.wallaby.com

Tekst en foto's: Goof Bakker